

עיקרי ההודעות והפרסומים של בנק ישראל בחודשים האחרונים

שהתחולל בהרכב הענפי של המשק - בעיקר ההתרחבות של ענף הבנייה והתעשיות המסורתיות בראשית שנות התשעים, על רקע גל העלייה - השפיע במידה מועטה בלבד על הרכב המועסקים במשק על פי השכלתם עד שנת 1994. רק מ-1995 ואילך, וביתר שאת לקראת סוף שנות התשעים, הביא שינוי ההרכב הענפי של המשק לגידול משקל המועסקים בעלי השכלה גבוהה ולהקטנת משקל המועסקים בעלי השכלה נמוכה. מפני השינויים הטכנולוגיים שהתחוללו באותה תקופה מתבססת הפעילות בענפים השונים - המתקדמים והמסורתיים - על טכנולוגיה מתקדמת יותר, ובכך תרומה מרכזית להגדלת משקלם של בעלי השכלה גבוהה.

השקעות ישירות של המגזר הפרטי הלא-בנקאי בחוץ לארץ

ההיקף השנתי של הקמת תאגידים בחו"ל היה יציב בשנים 1995 עד 1999 והסתכם בכ-520 חברות לשנה. בשליש הראשון של שנת 2000 הסתכמו ההשקעות הישראליות הישירות בחו"ל בכ-1.1 מיליארדי דולרים - רובם בענף האלקטרוניקה - לעומת כ-600 מיליוני דולרים בממוצע לשנה בחמש השנים האחרונות.

יתרת ההשקעות הישירות של המגזר הפרטי הלא-בנקאי בחו"ל הסתכמה בסוף אפריל 2000 ב-6.4 מיליארדי דולרים, ומעל ל-90 אחוזים מהן מתרכזות במערב אירופה ובצפון אמריקה. הקמתן של חברות סטארט-אפ בחו"ל בידי משקיעים ישראלים בשנתיים האחרונות התבטאה בהכנסות מיצוא שירותים של כחצי מיליארדי דולרים לשנה, ולא ביצוא הון משמעותי.

הכנסות הבנקים מפעילותם בענפי קופות הגמל וקרנות הנאמנות

ענף קופות הגמל - הקופות לתגמולים ולפיצויים וקרנות ההשתלמות - מאופיין בריכוזיות גבוהה ובמעורבות ניכרת של הבנקים, והכנסות הבנקים מדמי ניהול קופות גמל היוו ב-1999 כ-4.5 אחוזים מסך הכנסותיהם. כן גדולה

חשיבות הדולר של ארה"ב בתיקי הנכסים

וההתחייבויות של הציבור במטבע חוץ

הדולר האמריקני ממשיך להיות המטבע הדומיננטי בתיקי הנכסים וההתחייבויות של הציבור במטבע חוץ, והוא היווה כ-80 אחוזים מהם בסוף 1999. על רקע משקלו הדומיננטי של הדולר בפעילות הציבור במטבע חוץ מייחס בנק ישראל, בהחלטותיו בתחום מדיניות הריבית, חשיבות מיוחדת לפער הריביות בין השקל לדולר ולהשלכותיו האפשריות על תנועות ההון ועל ניהול תיקי הנכסים וההתחייבויות של הציבור, ומכאן - על השווקים הפיננסיים.

הריכוזיות בענף קרנות הפנסיה

למעלה ממחצית הנכסים שבכל קרנות הפנסיה מרוכזים בקרן פנסיה אחת, וכ-80 אחוזים מהם מרוכזים בשלוש הקרנות הגדולות. קרנות הפנסיה ההסתדרותיות מנהלות כ-95 אחוזים מנכסי קרנות הפנסיה הוותיקות וכ-85 אחוזים מנכסי הקרנות החדשות. 94 אחוזים מנכסי קרנות הפנסיה החדשות מנהלים בידי הגופים המנהלים גם את הקרנות הוותיקות.

חשיפת המגזר העסקי לפיחות בשער החליפין

ברביע הראשון של שנת 2000 צמצם המגזר העסקי את חשיפתו לפיחות ב-1.6 מיליארדי דולרים.

מיוני 1997 ועד סוף מארס 2000 צמצם המגזר העסקי את חשיפתו לפיחות ב-5.5 מיליארדי דולרים, לאחר שזו גדלה ב-11.6 מיליארדים מסוף 1994 ועד יוני 1997. מאז הרביע האחרון של 1998 ענף הנדל"ן אינו נוטל אשראי במטבע חוץ; זאת לאחר שבארבע השנים הקודמות גדל האשראי במטבע חוץ שנטל ענף זה ב-2.9 מיליארדי דולרים.

אבטלה והשכלה בישראל: על מחזורי עסקים, שינויים

מבניים ושינויים טכנולוגיים

מעבודת מחקר, שהוכנה במחלקת המחקר של בנק ישראל בידי קרנית פלוג, ניצה קסיר וסיגל ריבון, עולה, כי השינוי

צבירת נכסים במטבע חוץ על ידי הסקטור הפרטי הלא-עסקי

במחצית הראשונה של השנה צבר הסקטור הפרטי הלא-עסקי נכסים במטבע חוץ בהיקף נמוך יחסית לצבירה הניכרת בשנים 1999 ו-1998. הצבירה העיקרית של נכסים במטבע חוץ על ידי הסקטור הפרטי הלא-עסקי נרשמה בפיקדונות במטבע חוץ - בעיקר בבנקים בישראל, המהווים 85 אחוזים מסך נכסיו הנקובים במטע חוץ והצמודים למטבע חוץ. למרות שינוי משטר הפיקוח על מטבע חוץ באמצע 1998, שיעור הנכסים במטבע חוץ המנוהל בחו"ל בידי הסקטור הפרטי הלא-עסקי עדיין אינו עולה על 9 אחוזים מסך נכסיו במטבע חוץ.

התפתחותן של איגרות החוב הסחירות ותכניות החיסכון הצמודות למדד בבנקים

על רקע הירידה באינפלציה בשנים האחרונות, ירד חלקן של תכניות החיסכון ואיגרות החוב הסחירות הצמודות למדד בתיק הנכסים הכספיים של הציבור - מ-28 אחוזים בסוף 1990 ל-16 אחוזים ביוני 2000. משקלן של איגרות החוב המדדיות הסחירות בתיק הנכסים הכספיים של הציבור ירד ירידה חדה יחסית - מ-18 אחוזים בסוף 1990 לכ-7 אחוזים באמצע 2000. משקלן של תכניות החיסכון המדדיות בתיק הנכסים הכספיים של הציבור ירד ירידה מתונה - מ-10 אחוזים בסוף 1990 לכ-9 אחוזים באמצע 2000.

סקירות ודוחות שפורסמו

- פעולות היחידה לפניות הציבור בפיקוח על הבנקים לשנים 1998 - 1999.
- סקירת המפקח על הבנקים לשנת 1999.
- התפתחות מדד העמלות הבנקאיות למחצית הראשונה של שנת 2000.
- טיוטת הצעה למדיניות שכר המינימום בישראל.
- דוח אינפלציה למחצית הראשונה של שנת 2000.
- סקירת ההתפתחויות הכלכליות למחצית הראשונה של שנת 2000.

מעורבותם של הבנקים בענף קרנות הנאמנות, אף כי במידה פחותה מאשר בענף קופות הגמל, והכנסותיהם מדמי ניהול מקרנות הנאמנות היוו ב-1999 כ-1.4 אחוזים מסך הכנסותיהם.

נטל המס בישראל בהשוואה בין-לאומית

נטל המס בישראל, שהסתכם ב-1999 כ-40.3 אחוזי תוצר, עלול לעלות ל-43 אחוזי תוצר בשנת 2000, וזאת לעומת כ-37.6 ב-1997 במדינות המפותחות. היקפו של מס ערך מוסף הסתכם בישראל ב-1998 כ-10.7 אחוזי תוצר, לעומת כ-6.4 אחוזים ב-1997 במדינות המפותחות. נטל המס הישיר על יחידים בישראל נמוך - כ-16.9 אחוזי תוצר ב-1998 - לעומת כ-20.7 אחוזים במדינות המפותחות ב-1997. זאת על רקע הפטור ממס על הכנסות הפרטים ממרבית הנכסים הפיננסיים והתשלומים הנמוכים יחסית לביטוח הלאומי. כדי לקרב את נטל המס למקובל באיחוד האירופי, ניתן לשקול את הפחתתו בכ-2 אחוזי תוצר, תוך ירידה במיסוי על הצריכה. כדי לקרב את הרכב המס למקובל באיחוד האירופי, יש להעלות את המיסוי על הכנסה מנכסים פיננסיים - אך לא על רכוש - ולרווח את מדרגות מס ההכנסה בשיעורים הקיימים.

השקעות תושבי חוץ בבורסה בתל אביב

יתרת ההחזקות של תושבי חוץ בניירות ערך סחירים בבורסה בתל אביב הסתכמה בסוף יוני 2000 בכ-8.3 מיליארדי דולרים, מהם 3.3 מיליארדים החזקות בתיק ניירות הערך למסחר - רובם במניות. חלק גדול מיתרת ההחזקות בתיק בניירות הערך למסחר - 55 אחוזים - מרוכז ב-3 מניות שמשקלן במדד המעו"ף כ-30 אחוזים. נמשך הקיפאון בזרם ההשקעות הזרות נטו בתיק ניירות הערך למסחר, קיפאון המאפיין את התקופה מאוקטובר 1998 ואילך. ההשקעות מאז ועד סוף יוני השנה הסתכמו ב-66 מיליוני דולרים בלבד.